

กลุ่มที่ ๑ (สัปดาห์ที่ ๑)

สรุปรายงานการบรรยายประจำวัน

การฝึกอบรม หลักสูตร “การพัฒนานิติกรระดับกลาง” (พ.ต.ก.) รุ่นที่ ๖

หัวข้อวิชา : กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์และการพัฒนาทีมงาน

วันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐ เวลา ๙.๐๐ – ๑๖.๐๐ นาฬิกา

วิทยากร : นายบรรพต ฉายมุกดา และคณะ และนายพลเอก มานะศักดิ์ศิริกุล
เจ้าพนักงานศาลยุติธรรมชำนาญการ

ข้อ ๑. เรื่อง การพัฒนาทีมงาน

อะไรเป็น Key Success (กุญแจสู่ความสำเร็จของการทำงานร่วมกัน)

การทำงานร่วมกัน ได้แก่

- เวลาทำงานของเราวันละกี่ชั่วโมง
- ความรู้สึกในการทำงาน เช่น ความเครียด หรือ มีความสุข
- ได้ทำงานที่ตนมีความถนัดหรือตรงกับความต้องการของเรา
- ความคิดเชิงบวกในการปฏิบัติงาน
- เราทำงานเพื่ออะไร
- เพื่อนร่วมงานเป็นอย่างไร
- ผู้ใต้บังคับบัญชาเป็นอย่างไร
- องค์กรของเราเป็นอย่างไร

องค์ประกอบที่กล่าวมานี้ เกิดจากการมีมนุษย์สัมพันธ์ต่อกันในการทำงาน

ข้อ ๒. ปัญหาอุปสรรค ในการสื่อสาร เพื่อการทำงานร่วมกัน

- กรณีของบุคคลที่ไม่เคยรู้จักกันมาก่อน แต่ไม่ชอบหน้ากัน ไม่อยากพูดด้วย
- การกระทบกระทั่งกัน ระหว่างการปฏิบัติงาน
- ทักษะไม่ดีตรงกัน
- การมีอคติ ที่เกิดจากการได้รับข้อมูลที่ไม่ดีของบุคคล หรือ กลุ่มบุคคล ทำให้เกิด

ความคิดหรือความรู้สึกไปในทางที่ไม่ดี (เค้าวากัน....)

- ความขัดแย้งส่วนตัว

คำว่า “Truth Effect” การพูดเรื่องที่ไม่จริง จนผู้อื่นคิดว่าเป็นจริง

ข้อ ๓. โครงสร้างการเกิดทัศนคติ

- ความเข้าใจ (ความรู้, การรับรู้, ความเชื่อ)
- ความรู้สึก
- พฤติกรรม

ข้อ ๔. “กรอบความคิด” คือ

- วิธีการที่คนเรารับรู้
- เรื่องเดียวกัน แต่จะมองต่างกัน หรือ เรื่องเดียวกัน และมองในทางเดียวกัน เช่น กิจกรรมการเล่าเรื่อง เรื่องใดเรื่องจริง หรือ เรื่องใดไม่จริง
- มาจากความน่าเชื่อถือของผู้เล่า
- ประสบการณ์ส่วนตัวของผู้ฟัง

ข้อ ๕. การทำงานเป็นทีม (การทำงานร่วมกัน)

- บุคคลตั้งแต่ ๒ คนขึ้นไป
- มีเป้าหมายร่วมกัน
- บุคคลต้องมีการติดต่อสัมพันธ์กัน
- แต่ละคนมีความรู้สึกมีส่วนร่วมหรือเป็นสมาชิกของทีม
- สมาชิกมีความเกี่ยวเนื่องกันจากการเป็นสมาชิกของทีม

ข้อ ๖. วงจรของการทำงานเป็นทีม

เปิดใจรับ

ปรับพฤติกรรม

ทำความหน้าที่

มีน้ำใจช่วยเหลือ

ข้อ ๗. สิ่งที่ขัดขวางในการทำงานร่วมกับผู้อื่น

- การไม่ปรับตัวเองให้เข้ากับผู้อื่น สนใจแต่ตัวเอง
- เห็นประโยชน์ส่วนตนเหนือส่วนรวม เอาเปรียบผู้อื่น
- ความคิดเห็นและการกระทำของตนถูกเสมอ
- ทำตัวเหนือกว่า เด่นกว่าผู้อื่น

ข้อ ๘. วงจรของการทำงานไม่เป็นทีม

- คับข้องใจ/ไม่พอใจ
- พฤติกรรมเปลี่ยน
- ไม่ให้ความร่วมมือ
- ขัดแย้งต่อต้าน

ข้อ ๙. การทำงานร่วมกันเป็นทีม

- ทีมต้องมีเป้าหมายแน่นอน

- ถือความถูกต้องมากกว่าความไม่ถูกต้อง
- ประณีประนอม มีน้ำใจ
- รู้จักแบ่งงานและประสานงานกัน
- มีความเป็นอิสระในการทำงานพอสมควร
- ปฏิบัติตักกฎระเบียบของทีม
- ไม่เอาไรต์เอาเปรียบเพื่อนร่วมทีม

ข้อ ๑๐. ผลที่ได้จากการทำงานร่วมกันเป็นทีม

- ความสำเร็จ ความภาคภูมิใจ
 - ความเจริญก้าวหน้าขององค์กร
 - บรรลุเป้าหมายที่วางไว้
-

หัวข้อวิชา เทคนิคการทำงานให้มีประสิทธิภาพ

วันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐ เวลา ๐๙.๐๐ – ๑๒.๐๐ น.

วิทยากร ศาสตราจารย์กิตติคุณสุเทพ เชาวลิต นักวิชาการอิสระ

เทคนิคการทำงานให้มีประสิทธิภาพ

๑.เทคโนโลยีสารสนเทศ (power point presentation)

๒.การคิดอย่างเป็นระบบสำหรับนักบริหารระดับกลาง

๓.การบริหารจัดการองค์กรสมัยใหม่ (Modern Management)

๑๐ กลยุทธ์ในการออกแบบ power point presentation

๑.การใช้สีสันท้องเหมาะสม ทั้งสีอักษรและพื้นหลังให้มีความแตกต่างชัดเจน

๒. งดการใช้เทคนิคแอนิเมชันที่หือหาวา และเอฟเฟคเสียงที่มากจนเกินไป ใช้หลักการน้อยแต่มาก หรือ Less is more

๓. ไม่ใส่ภาพถ่ายมากเกินไป เป็น ใส่ภาพถ่ายแต่ที่สำคัญ หรือภาพที่สื่อความหมายได้ชัดเจน

๔. เลือกแม่แบบ (template) ให้เหมาะกับงานและกลุ่มผู้ชม

๕. แบบตัวอักษร (font) มีลักษณะ อ่านง่าย และมีขนาดเหมาะสม

๖. การใช้รูปภาพและกราฟ เพื่อเน้นจุดสำคัญเท่านั้น

๗. ผู้ฟังมาเพื่อดูผู้นำเสนอ มิใช่ดูสไลด์ จึงควรสร้างเนื้อหาให้ง่าย

๘. ไม่ควรใส่ข้อมูลมากเกินไป ใช้เทคนิค K.I.S.S (keep it silly simple) ยึดอยู่กับประเด็นสำคัญเกี่ยวกับหัวข้อนั้น และอธิบายขยายความ

๙. ควรมีการสำรองข้อมูล และตรวจสอบอุปกรณ์ ความพร้อมของสถานที่ก่อนนำเสนอ

๑๐. power point presentation ช่วยในการแก้ปัญหาให้แก่ผู้นำเสนอ อาจใช้ในการทบทวนหรือเตือนความจำผู้นำเสนองาน

ทั้งนี้ การนำเสนองาน จึงใช้หลักทฤษฎี 3 สบาย คือ ฟังสบายหู ดูสบายตา พาสบายใจ

การคิดอย่างเป็นระบบสำหรับผู้บริหารระดับกลาง

นักบริหาร(MANAGER) คือ ผู้ที่มีบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ (RULE & RESPONSIBILITIES) ต่อองค์การด้วยการใช้ศาสตร์และศิลปะ (SCIENCES&ARTS) ทางการบริหารจัดการ (Management) อย่างเป็นระบบ (SYSTEM) เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายขององค์การ (ORGANIZATION OBJECTIVES & GOALS) อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล (EFFICIENCY & EFFECTIVENESS) ภายใต้บริบทของสภาพแวดล้อมที่สลับซับซ้อนเปลี่ยนแปลงและการแข่งขัน

นักบริหาร จึงต้องมีความสามารถในการพิจารณาองค์ประกอบต่าง ๆ ทางการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ การจัดระบบย่อยระบบใหญ่ การพิจารณาระบบเปิด เพื่อการคิดและการบริหารที่มีความชัดเจนและมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

Peter M.Senge เห็นว่า ความคิดเชิงระบบ (system thinking) วินัย 5 ประการ (Fifth disciplines) มีความจำเป็นจะต้องใช้ในการแก้ปัญหาและอุปสรรคทุก ๆ อย่าง นั่นคือ ไม่ว่าจะดำเนินการใด ๆ ก็ตาม จะต้องเข้าใจภาพรวมทั้งหมด

วินัย ๕ ประการ (Fifth disciplines) ได้แก่

๑.Person mastery

๒.Mental model

๓.system thinking

๔.team learning

๕.share vision

การคิดอย่างเป็นระบบ

๑.มีการวางแผนการทำงาน ภายใต้หลักการ ๕ W ๓ H

WHAT จะทำอะไร

WHERE จะทำที่ไหน

WHEN จะทำเมื่อไร

WHY จะทำไม

WHO จะให้ใครทำ

HOW จะทำอย่างไร

HOW MUCH จะใช้งบประมาณเท่าไร

HOW MANY จะได้ผลผลิตเท่าไร

๒.วิเคราะห์ทางการบริหารจัดการ เพื่อไปสู่เป้าหมาย (Goal) มิใช่ทำงานให้ได้ผลคุ้มค่า อย่างเดียวอันเป็นหลักของการทำงานประสิทธิภาพ แต่ต้องมีประโยชน์สูงสุด อันเป็นไปตามหลักประสิทธิผลด้วย

- รู้จักวิเคราะห์ถึงปัจจัย (input) ต่าง ๆ เช่น นโยบาย บุคลากร อุปกรณ์ งบประมาณ
- ขบวนการนำนโยบายไปปฏิบัติ (process) เช่น การบริหาร จัดการงาน คน เงิน
- ผลผลิตและผลลัพธ์ (out put & out come) ซึ่งต้องตามด้วยผลสัมฤทธิ์ นั่นคือ ความพึงพอใจ

๓.มีกระบวนการคิดอย่างเป็นระบบ เช่น มีความสามารถในการจัดการงานยาก ๆ ให้กลายเป็นเรื่องง่าย มีการจัดการทำงานที่ไม่สลับซับซ้อน เข้าใจและง่ายแก่การปฏิบัติ มีการจัดลำดับขั้นตอน หรือลำดับเหตุการณ์

ประโยชน์ของการคิดเชิงระบบ

- ๑.ความชัดเจนในการปฏิบัติงาน
- ๒.ความเป็นระบบในการปฏิบัติงาน
- ๓.ความง่ายในการปฏิบัติงาน
- ๔.ความมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน
- ๕.ความสำเร็จทางการบริหารจัดการ

การบริหารจัดการองค์กรสมัยใหม่ (Modern Management)

เนื่องจากการบริหารจัดการภาครัฐในสมัยก่อนมีลักษณะเต็มไปด้วยกฎเกณฑ์ มากขึ้นตอนที่ไม่มีจำเป็น ส่งผลให้เกิดความล่าช้าในการปฏิบัติงาน จึงทำให้ขาดประสิทธิภาพและประสิทธิผลนำไปสู่การทุจริตประพหุติมิชอบ อันเป็นลักษณะของวงจรรูปทวิในการบริหารจัดการภาครัฐ (Dirty Governance) นักบริหารการเปลี่ยนแปลง (Change Agent) ต้องมีการเปลี่ยนแปลงอย่างทันสมัย มีใช้แบบเดิม ๆ อีกต่อไป จึงมีการนำหลัก Modern Management Technique มาใช้

- ๑.NEW PUBLIC MANAMENT เช่น มีการนำหลักธรรมาภิบาล (Good Governance) หลักการมีส่วนร่วม (Participative Management) มาใช้ในการบริหารจัดการภาครัฐ ฯลฯ
- ๒.CONTINUOUS IMPROVEMENT มีการปรับปรุงองค์กรอย่างต่อเนื่อง เช่น ISO TQM PDCA
- ๓.PROCESS INNOVATION มีการนำนวัตกรรมใหม่มาใช้ เช่น One stop service
- ๔.ORGANIZATION DEVELOPMENT มีการพัฒนาองค์กร โดยจัดการให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ เป็นต้น

ดังนั้น ยุทธศาสตร์การพัฒนาบริหารราชการ จึงต้องทำการเปลี่ยนแปลงระบบเดิม ๆ โดยนำหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีมาใช้ ด้วยการปรับกระบวนการทัศน์ก้าวพ้นความเป็นราชการยุคเก่า

- ๑.ทำงานเน้นที่ประชาชนเป็นศูนย์กลาง ยึดประโยชน์สุขของประชาชนเป็นหลัก
- ๒.เปิดมุมมองใหม่ ๆ
- ๓.ทำงานบนพื้นฐานขององค์ความรู้ และข้อมูลสารสนเทศ
- ๔.ทำงานเชิงรุก กล้าคิด กล้าทำ ไม่ยึดรูปแบบเดิม
- ๕.ยึดหลักการงานเชิงบูรณาการ
- ๖.มีเป้าหมายและวัตถุประสงค์สำเร็จได้อย่างชัดเจน

๗. เน้นความเร็วเพื่อการแข่งขันในการทำงานและบริการ

๘. แสวงหา ใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีสมัยใหม่ เรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ปรับตัวให้ทันสมัยและทันโลกอยู่เสมอ

หัวข้อวิชา สมรรถนะที่จำเป็นสำหรับนิติกรระดับกลาง

วันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐ เวลา ๑๓.๐๐ – ๑๖.๐๐ น.

วิทยากร นางธัญญภัทร์ ทวีสัตย์ นักทรัพยากรบุคคลชำนาญการพิเศษ

สมรรถนะ หมายถึง คุณลักษณะเชิงพฤติกรรมที่เป็นผลมาจากความรู้ ทักษะ ความสามารถ และคุณลักษณะอื่นๆ ที่ทำให้บุคคลสามารถสร้างผลงานได้โดดเด่นในองค์กร

หลักสมรรถนะประกอบด้วย ๒ หลักสมรรถนะ

๑. สมรรถนะหลัก

๒. สมรรถนะในงาน

- **สมรรถนะหลัก** คือ คุณลักษณะร่วมของข้าราชการศาลยุติธรรมทั้งระบบเพื่อหล่อหลอม ค่านิยมและพฤติกรรมที่พึงประสงค์ร่วมกัน ประกอบด้วยสมรรถนะหลัก ๕ สมรรถนะ

๑. การมุ่งผลสัมฤทธิ์

๒. จิตสำนึกในการให้บริการ

๓. การส่งเสริมความเชี่ยวชาญในงานอาชีพ

๔. จริยธรรม

๕. การทำงานเป็นทีม

การมุ่งผลสัมฤทธิ์ หมายถึง ความมุ่งมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ราชการให้ดี หรือเกิน มาตรฐานที่มีอยู่ โดยมาตรฐานนี้อาจเป็นผลการปฏิบัติงานที่ผ่านมาของตนเองหรือเกณฑ์วัด ผลสัมฤทธิ์ที่สำนักงานศาลยุติธรรมกำหนดขึ้น อีกทั้งยังหมายรวมถึงการสร้างสรรค์พัฒนาผลงาน หรือกระบวนการปฏิบัติงานเป้าหมายที่ยากและท้าทายชนิดที่อาจไม่เคยมีผู้ใดสามารถกระทำ ได้มาก่อน

จิตสำนึกในการให้บริการ หมายถึง ความเข้าใจคุณลักษณะ และวิธีบริการที่ดีและมี ประสิทธิภาพ ความมุ่งมั่นตั้งใจในการส่งมอบบริการที่ดีและมีคุณภาพ ตลอดจนสนใจความ ต้องการ หรือปัญหาที่แท้จริงของผู้รับบริการหรือประชาชน และสามารถดำเนินการหรือแก้ไข ปัญหาหรือให้คำปรึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้รับบริการหรือประชาชน

การส่งเสริมความเชี่ยวชาญในงานอาชีพ หมายถึง ความขวนขวายสนใจใฝ่รู้ เพื่อส่งเสริม พัฒนาศักยภาพ ความรู้ความสามารถของตนในการปฏิบัติหน้าที่ราชการ ด้วยการศึกษา พัฒนา ตนเองอย่างต่อเนื่องอีกทั้งรู้จักพัฒนา ปรับปรุงประยุกต์ใช้ความรู้เชิงวิชาการและเทคโนโลยีต่างๆ เข้ากับการปฏิบัติราชการให้เกิดผลสัมฤทธิ์

จริยธรรม หมายถึง การครองตนและประพฤติปฏิบัติที่ถูกต้องเหมาะสมทั้งตามกฎหมาย และคุณธรรมจริยธรรม ตลอดจนจรรยาบรรณในวิชาชีพของตนโดยมุ่งประโยชน์ของศาลยุติธรรม และประเทศชาติมากกว่าประโยชน์ส่วนตน ทั้งนี้เพื่อธำรงรักษาศักดิ์ศรีแห่งอาชีพราชการ

การทำงานเป็นทีม หมายถึง ความตั้งใจจริงในการทำงานร่วมกัน สร้างกลุ่มบุคคล อาศัย ความสัมพันธ์ร่วมมือประสานกัน พึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน มีความจริงใจต่องานและผู้ร่วมงาน เพื่อให้เกิดพลังในการปฏิบัติงานจนเกิดผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมาย รวมทั้งสร้างความสัมพันธ์อันดี ในทางสังคมระหว่างบุคคลทั้งภายในและภายนอกองค์กรมีเครือข่ายในการปฏิบัติงาน

- **สมรรถนะในงาน** คือ สมรรถนะที่กำหนดเฉพาะสำหรับสาขางานในแต่ละด้านเพื่อ สนับสนุนให้ข้าราชการศาลยุติธรรมแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมแก่หน้าที่ และส่งเสริมให้ ข้าราชการศาลยุติธรรมปฏิบัติภารกิจในหน้าที่ให้ดียิ่งขึ้น สมรรถนะในงานนั้นมีทั้งหมด ๒๒ สมรรถนะ

สมรรถนะในงานของข้าราชการศาลยุติธรรม ในตำแหน่ง **นิติกร** แบ่งออกเป็น ๒ ประเภท คือ นิติกร (ศาล) และนิติกร (ส่วนกลาง)

สมรรถนะในงาน ของ **นิติกร (ศาล)** ประกอบด้วย ๓ สมรรถนะ

๑. ความเข้าใจผู้อื่น
๒. ความเข้าใจองค์กรและระบบราชการ
๓. ความถูกต้องของ

ความเข้าใจผู้อื่น หมายถึง ความสามารถในการรับฟังและทำความเข้าใจทั้งความหมาย ตรงและความหมายแฝงในความต้องการ และความรู้สึกของผู้อื่นรวมทั้งสภาวะอารมณ์ของผู้มา ติดต่อและสามารถตอบสนอง ให้ความช่วยเหลือได้อย่างเหมาะสมตลอดจนให้คำปรึกษาและ ข้อเสนอแนะความต้องการได้อย่างถูกต้องตามระเบียบ กฎเกณฑ์ และกฎหมาย

ความเข้าใจองค์กรและระบบราชการ หมายถึง ความสามารถในการเข้าใจความสัมพันธ์ใน เชิงอำนาจตามกฎหมาย และอำนาจที่ไม่เป็นทางการในองค์กรศาลยุติธรรม องค์กรในกระบวนการ ยุติธรรม และองค์กรอื่น ที่เกี่ยวข้องเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ให้บรรลุเป้าหมายตาม ภารกิจและความมุ่งหวังของศาลยุติธรรม รวมทั้งความสามารถที่จะคาดการณ์ได้ว่านโยบายภาครัฐ แนวโน้มทางการเมืองเศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยี ตลอดจนเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้น จะมีผลต่อ องค์กรศาลยุติธรรมอย่างไร

ความถูกต้องของงาน หมายถึง ความเข้าใจและการปฏิบัติงานได้ตามแนวทางที่กำหนด ตลอดจนความพยายามที่จะปฏิบัติงานให้ถูกต้องครบถ้วน และลดข้อบกพร่องที่อาจเกิดขึ้น รวมทั้งความพยายามให้เกิดความชัดเจนขึ้นในบทบาทหน้าที่ กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ขั้นตอน การปฏิบัติต่างๆ และการหาวิธีปรับปรุงประสิทธิภาพการทำงานให้ดียิ่งขึ้นอยู่เสมอ

สมรรถนะในงาน ของ **นิติกร (ส่วนกลาง)** ประกอบด้วย ๓ สมรรถนะ

๑. การคิดวิเคราะห์

๒. การมองภาพองค์รวม

๓. ความถูกต้องของงาน

การคิดวิเคราะห์ หมายถึง การทำความเข้าใจสถานการณ์ สิ่งแวดล้อม ประเด็นปัญหา แนวคิด หลักทฤษฎี ที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติงาน โดยการแจกแจงตามประเด็นออกเป็นส่วนย่อยๆ หรือวิเคราะห์สถานการณ์ รวมถึงการจัดหมวดหมู่ของปัญหาหรือสถานการณ์อย่างเป็นระบบ สามารถนำมาปรับใช้ในการปฏิบัติงานอย่างเหมาะสมและสามารถเชื่อมโยงสถานการณ์ แนวคิด ทฤษฎี ต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การมองภาพองค์รวม หมายถึง การคิดในเชิงสังเคราะห์มองภาพองค์รวมจนได้เป็นกรอบความคิดหรือแนวคิดใหม่ อันเป็นผลมาจากการสรุปรูปแบบประยุกต์แนวทางต่างๆ จากสถานการณ์หรือข้อมูลหลากหลายนานาทัศนะ พร้อมทั้งการอธิบายให้ผู้อื่นเกิดความเข้าใจ และสามารถนำไปปรับใช้กับกระบวนการยุติธรรมได้

ความถูกต้องของงาน หมายถึง ความเข้าใจและการปฏิบัติงานได้ตามแนวทางที่กำหนด ตลอดจนความพยายามที่จะปฏิบัติงานให้ถูกต้องครบถ้วน และลดข้อบกพร่องที่อาจจะเกิดขึ้น รวมทั้งความพยายามให้เกิดความชัดเจนขึ้นในบทบาทหน้าที่ กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ขั้นตอนการปฏิบัติต่างๆ และการหาวิธีปรับปรุงประสิทธิภาพการทำงานให้ดียิ่งขึ้นอยู่เสมอ

การประเมินสมรรถนะในตำแหน่ง นิติกร จะกำหนดระดับการประเมินโดยการให้ระดับความรู้ความสามารถในตำแหน่งดังนี้

นิติกรปฏิบัติการ ระดับที่ ๑

นิติกรชำนาญการ ระดับที่ ๒

นิติกรชำนาญการพิเศษ ระดับที่ ๓

หากผู้บังคับบัญชาประเมินตามหลักสมรรถนะแล้วและความเห็นที่จะต้องมีการพัฒนา ศักยภาพของบุคคลนั้น แนวทางในการพัฒนามีดังนี้

๑. การส่งไปฝึกอบรม

๒. การเรียนรู้ในห้องเรียน

๓. การให้ทำงานกับผู้เชี่ยวชาญ

๔. การให้ไปศึกษาด้วยตนเอง

๕. การศึกษาดูงาน

๖. การเรียนรู้ผ่านระบบ E learning

๗. การมอบหมายงานใหม่หรือมอบหมายงานให้ปฏิบัติในโครงการใหม่

๘. การย้ายหรือสับเปลี่ยนงาน

๙. การสอนงาน/การเรียนรู้จากการปฏิบัติงาน

๑๐. การเรียนรู้จากคู่มือและแนวทางการปฏิบัติ ฯลฯ

.....

หัวข้อวิชา : หลักการดำเนินคดีและการบังคับคดีของศาลยุติธรรมชั้นสูง : คดีแพ่ง
วันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐ เวลา ๐๙.๐๐ - ๑๒.๐๐ นาฬิกา
ผู้บรรยาย : นายพงษ์เดช วานิชกิตติกุล ผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์,
นายเผ่าพันธ์ ขอบน้ำตาล รองเลขานุการศาลอุทธรณ์, นางสาวเรวดี ขวัญทองยิ้ม
ผู้อำนวยการฝ่ายประมวลกฎหมายสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ท่านวิทยากรบรรยายเกี่ยวกับการแก้ไขประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งในส่วนของ
การบังคับคดีตามคำพิพากษาและคำสั่ง (ภาคบังคับคดี)

สรุปการบรรยายได้ดังนี้ คือ

ประเด็นที่ ๑ ที่มาและความจำเป็นในการแก้ไขประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง

ผู้ริเริ่มในการปรับปรุงแก้ไขบทบัญญัติลักษณะ ๒ ภาคบังคับคดีตามคำพิพากษาและคำสั่ง
ได้แก่คณะกรรมการพิจารณาปรับปรุงประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งสำนักงาน
คณะกรรมการกฤษฎีกา (ก่อน พ.ศ.๒๕๒๒ - ๒๕๕๘) ต่อมากรมบังคับคดีกระทรวงยุติธรรมนำ
หลักการของร่างคณะกรรมการกฤษฎีกาฯ ไปพิจารณาปรับปรุงและเสนอต่อคณะรัฐมนตรีในปี
พ.ศ. ๒๕๕๙ ซึ่งเป็นการปรับปรุงโครงสร้างบทบัญญัติว่าด้วยการบังคับคดีทั้งหมดโดยได้
ศึกษาแนวทางการจัดโครงสร้างบทบัญญัติว่าด้วยการบังคับคดีในกฎหมายของต่างประเทศมาใช้
ประกอบ เช่น ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งของประเทศญี่ปุ่น ไต้หวันและฝรั่งเศส

ท่านพงษ์เดช วานิชกิตติกุล วิทยากรผู้บรรยายให้ข้อสังเกตว่า กฎหมายวิธีพิจารณาความ
ดินนั้นประกอบด้วยหลักเกณฑ์ ๔ ประการ คือ

๑. ต้องบอกหลักการ เงื่อนไขและวิธีการในการนำคดีเข้าสู่ศาล
๒. ต้องมีหลักประกันให้แก่คู่ความ
๓. ต้องมีความรวดเร็ว (ความยุติธรรมที่ล่าช้าคือไม่ยุติธรรม)
๔. ผลของคดีต้องถูกต้องและเป็นธรรม

นอกจากนั้นท่านยังเห็นว่าการศึกษากฎหมายวิธีพิจารณาความของประเทศไทยเป็น
การศึกษาจากคำพิพากษาศาลฎีกาเป็นส่วนใหญ่ หลักและทฤษฎีไม่ค่อยมีมากนัก

ท่านเผ่าพันธ์ ขอบน้ำตาล วิทยากรให้ข้อสังเกตว่า การแยกวิธีพิจารณาความไว้ใน
พระราชบัญญัติต่างๆ ซึ่งแตกต่างกัน อาจจะทำให้สับสนจึงน่าจะรวมวิธีพิจารณาความไว้ใน
ประมวลกฎหมายเดียวกัน ทั้งนี้เพราะว่ากระบวนการพิจารณาความก็คือกระบวนการค้นหาความจริง
เพื่อนำมาปรับบทกฎหมาย

การเริ่มต้นในการแก้ไขบทบัญญัติประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งภาคบังคับคดีมีเหตุผล ดังนี้

๑. ลดขั้นตอนและให้อำนาจเจ้าพนักงานบังคับคดีเป็นการลดขั้นตอนและภาระของศาล
๒. กฎหมายที่ผ่านสภาจะมีความทันสมัยยิ่งขึ้น

๓. นำเทคโนโลยีใหม่มาใช้ เช่น การขายทอดตลาดผ่านอินเทอร์เน็ต หรือส่งเอกสารทาง e-mail เป็นต้น

จุดประสงค์หลักในการแก้ไขประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งภาคบังคับคดี คือให้เกิดความทันสมัยและความรวดเร็ว

ประเด็นที่ ๒ สาระสำคัญในการแก้ไขประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง(ประเด็นที่กำหนดเพิ่มเติม) มีดังนี้

๑. กำหนดเพิ่มวิธีปฏิบัติในการยึดสังหาริมทรัพย์ชนิดพิเศษและสังหาริมทรัพย์มีรูปร่างอย่างอื่นที่จะต้องจดทะเบียนกรรมสิทธิ์
๒. กำหนดเพิ่มเติมวิธีปฏิบัติในการยึดตัวเงินหรือตราสารเปลี่ยนมืออื่นใดของลูกหนี้ตามคำพิพากษาให้มีความครอบคลุมและชัดเจนยิ่งขึ้น
๓. กำหนดเพิ่มวิธีปฏิบัติในการยึดหุ้นของลูกหนี้ตามคำพิพากษาซึ่งเป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดชอบในหุ้นส่วนจำกัดและบริษัทจำกัด
๔. กำหนดเพิ่มวิธีปฏิบัติในการยึดทรัพย์สินทางปัญญาซึ่งไม่มีการจดทะเบียนหรือยังมิได้ดำเนินการทางทะเบียน
๕. กำหนดเพิ่มเติมวิธีปฏิบัติในการยึดสิทธิตามใบอนุญาตต่างๆ หรือสัมปทาน
๖. เพิ่มเติมหลักการบังคับคดีในกรณีที่คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลกำหนดให้ลูกหนี้ตามคำพิพากษาส่งคืนหรือส่งมอบทรัพย์สินเฉพาะสิ่งแก่เจ้าหนี้ตามคำพิพากษา
๗. กำหนดอำนาจและขั้นตอนการดำเนินการของเจ้าพนักงานบังคับคดีที่จะบังคับเอาทรัพย์เฉพาะสิ่งและบัญชีตรองรับในกรณีที่ทรัพย์เฉพาะสิ่งนั้นถูกเจ้าหนี้ในคดีอื่นยึดหรืออายัดไว้ก่อนแล้ว

ส่วนประเด็นที่มีการแก้ไขใหม่ ผู้บรรยายได้ยกตัวอย่าง กรณีกระบวนการขายทอดตลาดตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๓๐๙ ทวิ เดิม คือ เจ้าหนี้ตามคำพิพากษา, ลูกหนี้ตามคำพิพากษา, บุคคลผู้มีส่วนได้เสียมีสิทธิคัดค้านการขายด้วยเหตุ “ราคาต่ำ” จึงทำให้เกิดผล ๒ ประการคือ

๑. ต้องเลื่อนการขายทอดตลาดออกไปเพื่อหาผู้เสนอซื้อในราคาที่ผู้คัดค้านต้องการ จึงเท่ากับเป็นช่องทางในการประวิงคดี
๒. ผู้เสนอราคาสูงสุดต้องผูกพันกับการเสนอราคาเป็นระยะเวลา ๓๐ วัน นับแต่วันเสนอราคานั้น ผลเท่ากับว่า ทรัพย์ชิ้นนั้นอาจมีราคาต่ำลง จึงไม่เป็นธรรมกับผู้ที่ต้องผูกพันราคา

ซึ่งกระบวนการในการขายทอดตลาดตามกฎหมายที่แก้ไขใหม่นั้น เจ้าพนักงานบังคับคดีกำหนดวัน และเวลาขายโดยวันขายต้องมีระยะเวลาไม่น้อยกว่า ๖๐ วัน นับแต่วันยึดอายัดหรือส่งมอบ ทรัพย์สินนั้น ผู้มีส่วนได้เสีย (เจ้าหนี้/ลูกหนี้/บุคคลอื่นๆที่เกี่ยวข้อง) มีหน้าที่เข้าสู่ราคาในการขาย ทอดตลาด ซึ่งกฎหมายที่แก้ไขใหม่ห้ามคัดค้านการขายทอดตลาดด้วยเหตุราคาต่ำและไม่มีการ ผูกพันราคาอีกต่อไป

นอกจากการแก้ไขประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งภาคบังคับคดีดังกล่าวแล้วใน อนาคตอาจมีการแก้ไขประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา ๕๕ ในประเด็นของการนำ คดีเข้ามาสู่ศาล คือศาลไปตีความว่า การโต้แย้งสิทธิตาม มาตรา ๕๕ ความเสียหายจะต้องเกิดขึ้น แล้ว ตัวอย่างเช่น หากมีการสร้างคอนโดมิเนียมข้างบ้านที่อยู่อาศัยพอเริ่มลงมือตอกเสาเข็มสร้าง คอนโดฯ ทำให้กำแพงบ้านรั่วและเห็นได้ว่าหากมีการตอกเสาเข็มสร้างคอนโดฯ ต่อไปก็จะทำให้ ตัวบ้านรั่วอย่างแน่นอน แต่ไม่สามารถฟ้องศาลให้ระงับการก่อสร้างคอนโดฯ ได้เนื่องจากความเสียหายยังไม่เกิดขึ้น

.....

หัวข้อวิชา : หลักการดำเนินคดีและการบังคับคดีของศาลยุติธรรมชั้นสูง : คดีอาญา
วันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐ เวลา ๑๓.๐๐ - ๑๖.๐๐ นาฬิกา
วิทยากร : นายชาญณรงค์ ปราณจิตรต์ ผู้พิพากษาหัวหน้าคณะใน
ศาลอุทธรณ์ประจำสำนักประธานศาลฎีกา และนายศุภกิจ แย้มประชา
ผู้พิพากษาประจำสำนักงานศาลยุติธรรมช่วยทำงานชั่วคราวในตำแหน่ง
ผู้พิพากษาศาลชั้นต้นประจำสำนักประธานศาลฎีกา

หลักการดำเนินคดีและการบังคับคดีของศาลยุติธรรมชั้นสูง : คดีอาญา ประกอบด้วย

ข้อ ๑. พระราชบัญญัติ วิธีพิจารณาคดีอาญาเสพติด พ.ศ. ๒๕๕๐

สรุปประเด็นหลักการดำเนินคดีตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีอาญาเสพติด พ.ศ. ๒๕๕๐
ดังนี้

“ความผิดเกี่ยวกับคดีอาญาเสพติด” หมายถึง กฎหมายว่าด้วยการป้องกันการใช้สารระเหย
กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด กฎหมายว่าด้วยมาตรการในการปราบปราม
ผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด กฎหมายว่าด้วยยาเสพติดให้โทษและกฎหมายว่าด้วยวัตถุที่
ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท (มาตรา ๕)

“เจ้าพนักงาน” หมายความว่า เจ้าพนักงานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและ
ปราบปรามยาเสพติด และพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณา
ความอาญา

“ศาลอุทธรณ์” หมายความว่า ศาลอุทธรณ์ซึ่งมิใช่ศาลอุทธรณ์ภาค

๑.๑การสืบสวนเจ้าพนักงานมีอำนาจปฏิบัติการอำนาจเพื่อการสืบสวนความผิดตาม
กฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด (มาตรา ๗)

๑.๒การวิธีพิจารณาในศาลชั้นต้น ศาลมีอำนาจสืบพยานลับหลังจำเลยที่จงใจไม่มาศาล
หรือหลบหนี (มาตรา ๑๒)

๑.๓คดีที่จำเลยให้การรับสารภาพตามฟ้อง ศาลจะพิพากษาโดยไม่สืบพยานหลักฐานต่อไป
ก็ได้ เว้นแต่กรณีมีเหตุอันสมควรสงสัยว่าจำเลยไม่ได้กระทำความผิดหรือคดีที่มีข้อหาในความผิด
ซึ่งจำเลยรับสารภาพนั้นกฎหมายกำหนดอัตราโทษอย่างต่ำให้จำคุกตลอดชีวิตหรือโทษสถานที่
หนักกว่านั้น (มาตรา ๑๓)

๑.๔การอุทธรณ์และฎีกา การอุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลชั้นต้นในคดีความผิด
เกี่ยวกับยาเสพติดให้อุทธรณ์ไปยังศาลอุทธรณ์ (มาตรา ๑๕)

๑.๕คำพิพากษาหรือคำสั่งศาลอุทธรณ์ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้เป็นที่สุด
(มาตรา ๑๕ วรรคแรก)

๑.๖ อายุความ คดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดสำหรับฐานความผิดซึ่งต้องโทษระวางโทษ ประหารชีวิตหรือจำคุกตลอดชีวิต อายุความการนำตัวผู้กระทำความผิดมาดำเนินคดีมีกำหนดสามสิบปี (มาตรา ๒๒)

๑.๗ คดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด กรณีที่ศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ประหารชีวิตหรือจำคุกตลอดชีวิต และผู้นั้นยังมีได้รับโทษหรือได้รับโทษแต่ยังไม่ครบถ้วนเพราะหลบหนีอายุความการนำตัวผู้นั้นมาเพื่อรับโทษตามคำพิพากษามีกำหนดสามสิบปี (มาตรา ๒๓)

ข้อ ๒.พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีค้ามนุษย์ สรุประเบียบการดำเนินคดีตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีค้ามนุษย์ดังนี้

“คดีค้ามนุษย์” หมายถึง คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ ไม่ว่าจะมีความผิดอื่นรวมอยู่ด้วยหรือไม่ก็ตาม แต่ไม่รวมถึงคดีที่อยู่ในอำนาจศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ และคดีที่อยู่ในอำนาจศาลเยาวชนและครอบครัวตามกฎหมายว่าด้วยศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว(มาตรา ๓)

๒.๑ การดำเนินคดีคดีค้ามนุษย์ใช้ระบบไต่สวนเพื่อความรวดเร็วและให้กระบวนการพิจารณามีความยืดหยุ่นมากขึ้น ซึ่ง“ระบบไต่สวน”คือ กระบวนการที่ศาลมีอำนาจแสวงหาข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานเพิ่มเติมได้โดยไม่ถูกจำกัดให้พิจารณาเพียงพยานหลักฐานที่คู่ความนำเสนอและศาลมีอำนาจดำเนินกระบวนการได้เองโดยไม่ต้องมีคู่ความฝ่ายใดร้องขอ

๒.๒กระบวนการสืบพยานคดีค้ามนุษย์ยังใช้ระบบการสืบพยานผ่านจอภาพและการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ดำเนินคดีแม้ว่าพยานอยู่ในต่างประเทศ(มาตรา ๔)

๒.๓ การเรียกค่าสินไหมทดแทนผู้เสียหายมีสิทธิเรียกค่าสินไหมทดแทนร่วมกับพนักงานอัยการ หรือยื่นคำร้องระหว่างพิจารณา (มาตรา ๑๓)

กรณีศาลมีคำพิพากษาลงโทษจำเลยศาลจะสั่งในคำพิพากษาคดีอาญาให้จำเลยใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหายตามจำนวนที่เห็นสมควร โดยไม่กระทบถึงสิทธิของผู้เสียหายในอันเรียกค่าสินไหมทดแทนในส่วนที่ยังขาดอยู่

๒.๔ การปล่อยชั่วคราวคดีค้ามนุษย์ ให้เพิ่มอีกหนึ่งกระบวนหลักฐานหลบหนีระหว่างปล่อยชั่วคราวคือผู้ต้องหาหรือจำเลยซึ่งหลบหนีในระหว่างปล่อยชั่วคราวต้องรับโทษเพิ่ม ระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับและความผิดในฐานนี้ไม่ระงับไปเพราะเหตุที่มีการสั่งไม่ฟ้อง ยกฟ้อง จำหน่ายคดี หรือถอนฟ้อง และในกรณีที่มีผู้ชี้ช่องทางนำไปสู่การจับกุมผู้ต้องหาหรือจำเลยที่หลบหนีระหว่างปล่อยชั่วคราว ให้ผู้ชี้ช่องทางได้รับเงินรางวัลตามกฎหมาย รวมถึงพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้จับด้วย(มาตรา ๒๒)

๒.๕ การนับอายุความ ถ้าผู้ต้องหาหรือจำเลยหลบหนีระหว่างถูกดำเนินคดีหรือพิจารณาคดีมีให้ับระยะเวลาที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยหลบหนีรวมเป็นส่วนหนึ่งของอายุความ

๒.๖ การพิจารณาคดีค้ำมนุษย์ในศาลชั้นต้น การจัดทำคำฟ้องต้องทำเป็นหนังสือและเป็นไปตามมาตรา ๑๕๘ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และในกรณีที่ฟ้องไม่ถูกต้อง ศาลมีคำสั่งให้โจทก์แก้ฟ้องให้ถูกต้องได้ (มาตรา ๒๓)

๒.๗ การพิจารณาและสืบพยานในศาลคดีค้ำมนุษย์ ศาลมีอำนาจพิจารณาและสืบพยานลับหลังจำเลยได้ ดังนี้(มาตรา ๓๓)

- (๑) จำเลยเจ็บป่วย และศาลอนุญาตให้ไม่ต้องมาฟังการสืบพยาน
- (๒) จำเลยเป็นนิติบุคคลและศาลออกหมายจับผู้จัดการหรือผู้แทนนิติบุคคลนั้นแล้ว
- (๓) จำเลยอยู่ระหว่างหลบหนีและศาลได้ออกหมายจับแล้ว
- (๔) ศาลมีคำสั่งให้จำเลยออกจากห้องพิจารณาเพราะเหตุขัดขวางการพิจารณา

หรือจำเลยออกจากห้องพิจารณาโดยไม่ได้รับอนุญาต

๒.๘ การอุทธรณ์คดีค้ำมนุษย์ ให้จัดตั้งแผนกคดีค้ำมนุษย์ขึ้นในศาลอุทธรณ์ให้มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีค้ำมนุษย์ที่อุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลชั้นต้น(ม. ๓๗)

๒.๙. การยื่นอุทธรณ์ กรณีที่จำเลยไม่ถูกคุมขังจำเลยต้องแสดงตนต่อเจ้าพนักงานศาลในขณะที่ยื่นอุทธรณ์ เว้นแต่ศาลอนุญาตให้ขยายในการแสดงตน มิเช่นนั้นศาลอุทธรณ์แผนกคดีค้ำมนุษย์สั่งไม่รับอุทธรณ์ (มาตรา ๓๙)

ข้อ. ๓ พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ พ.ศ. ๒๕๕๙

สรุปประเด็นหลักการดำเนินคดีพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ พ.ศ. ๒๕๕๙

“คดีทุจริตและประพฤติมิชอบ” หมายความว่า คดีทุจริตและประพฤติมิชอบตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ

“เจ้าพนักงานคดี” หมายความว่า ข้าราชการศาลยุติธรรมซึ่งได้รับแต่งตั้งจากเลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรม

“ผู้ถูกกล่าวหา” หมายความว่า ผู้ถูกกล่าวหาตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยป้องกันและปราบปรามการทุจริตและตามกฎหมายว่าด้วยมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต และผู้ต้องหาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

๓.๑ การดำเนินพิจารณาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบให้ใช้ระบบไต่สวน และเป็นไปด้วยความรวดเร็ว (มาตรา ๖)

๓.๒ อำนาจสั่งการ ศาลมีอำนาจมอบหมายให้เจ้าพนักงานคดีช่วยเหลือในการดำเนินคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ ดังนี้

- (๑) ตรวจสอบรวบรวมหลักฐานให้ศาลใช้เป็นแนวทางไต่สวนมูลฟ้องหรือพิจารณาคดี
- (๒) จัดทำรายงานเกี่ยวกับคดี
- (๓) บันทึกรายการคำพยาน

(๔) ปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติหรือข้อบังคับของประธานศาลฎีกากรณี การทำหน้าที่ช่วยเหลือ

๓.๓ การนับอายุความ การดำเนินคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ ในกรณีผู้ถูกกล่าวหาหรือ จำเลยหลบหนีระหว่างถูกดำเนินคดีหรือการพิจารณาคดีของศาล มิให้นำระยะเวลาที่ผู้ถูกกล่าวหา หรือจำเลยหลบหนีรวมเป็นส่วนหนึ่งของอายุความหมายถึงว่า แม้ผู้ถูกกล่าวหาหรือจำเลยหลบหนี ไปก็จะไม่ทำให้เกิดกรณีคดีขาดอายุความ (มาตรา ๑๓ วรรคหนึ่ง)

ในกรณีที่ศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษจำเลย ถ้าจำเลยหลบหนีไประหว่าง ต้องคำพิพากษาให้ลงโทษ มิให้นำบทกฎหมายเรื่องการหลบหนีไปจนเกินระยะเวลาที่กฎหมาย กำหนดมาใช้บังคับ คำพิพากษานั้นก็ยังคงมีผลบังคับจำเลยตลอดไป

๓.๔ การดำเนินคดีทุจริตและประพฤติมิชอบตามพระราชบัญญัตินี้ผู้ถูกกล่าวหาหรือ จำเลยหลบหนีระหว่างปล่อยชั่วคราว ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือนหรือปรับไม่เกินหนึ่ง หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และถ้าหลบหนีระหว่างพิจารณาของศาลไม่ว่าศาลจะมีคำสั่งจำหน่าย หรือไม่ก็ตาม คดีดังกล่าวไม่ระงับไปเพราะเหตุที่คดีผู้ถูกกล่าวหาหรือจำเลยสั่งไม่ฟ้องยกฟ้อง จำหน่ายคดี หรือถอนฟ้อง

๓.๕ วิธีพิจารณาในศาลชั้นต้น การฟ้องต้องทำเป็นหนังสือ มีข้อความตามบทบัญญัติไว้ใน มาตรา ๑๕๘ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา โดยมีข้อความเป็นการกล่าวหา กระทำความผิดคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ และต้องระบุพฤติการณ์ที่กล่าวหาทั้ง ชื่อช่อง พยานหลักฐานให้ชัดเจน กรณีฟ้องไม่ถูกต้อง ให้ศาลมีคำสั่งให้โจทก์แก้ฟ้องให้ถูกต้อง

กรณีที่อัยการสูงสุด พนักงานอัยการ ประธานกรรมการ ป.ป.ช. หรือ คณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นโจทก์ในวันยื่นฟ้องให้จำเลยมาหรือคุมตัวมาศาล และให้โจทก์ส่ง รายงานและสำนวนการสอบสวนหรือสำนวนไต่สวนข้อเท็จจริงพร้อมสำเนาอิเล็กทรอนิกส์ต่อศาล เพื่อใช้เป็นหลักในการพิจารณาและรวมไว้ในสำนวน(มาตรา ๑๕)

๓.๖ การสืบพยาน กรณีที่จำเลยให้การรับสารภาพตามฟ้อง แม้ข้อหาที่จำเลยรับสารภาพ นั้นกฎหมายกำหนดอัตราโทษอย่างต่ำให้จำคุกน้อยกว่าห้าปี หรือโทษสถานที่ไม่เกินจำคุก ศาลอาจ เรียกพยานหลักฐานมาสืบพยานต่อไปเพื่อทราบถึงพฤติการณ์แห่งการกระทำความผิดจริง(มาตรา ๑๙)

๓.๗ การพิจารณาและพิพากษาคดี ศาลอาจถามพยานเกี่ยวกับข้อเท็จจริงใดๆ แม้ไม่มี คู่ความฝ่ายใดยกขึ้นอ้าง แล้วให้อนุญาตให้คู่ความถามพยานเพิ่มเติม (มาตรา ๒๕)

๓.๘ การพิจารณาและสืบพยานในศาล ศาลมีอำนาจพิจารณาและสืบพยานลับหลังจำเลย ได้ ดังนี้ (มาตรา ๒๘)

(๑) จำเลยเจ็บป่วยและศาลอนุญาต

(๒) จำเลยเป็นนิติบุคคลและศาลออกหมายจับผู้จัดการหรือผู้แทนนิติบุคคล แล้วแต่ยังจับตัวไม่ได้

(๓) จำเลยอยู่ระหว่างหลบหนี

(๔) ระหว่างพิจารณาศาลมีคำสั่งให้จำเลยออกจากห้องพิจารณาเพราะเหตุขัดขวางหรือจำเลยออกจากห้องพิจารณาโดยไม่ได้รับอนุญาตจากศาล

๓.๙ การริบทรัพย์สิน คดีทุจริตและประพฤติมิชอบ ให้ริบเสียทั้งสิ้น เว้นแต่ทรัพย์สินของผู้อื่นซึ่งมิได้รู้เห็นเป็นใจด้วย (มาตรา ๓๒)

๓.๑๐ การอุทธรณ์ ให้จัดตั้งแผนกคดีทุจริตและประพฤติมิชอบขึ้นในศาลอุทธรณ์ โดยให้มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ การอุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งให้อุทธรณ์ผ่านศาลชั้นต้นภายในกำหนดหนึ่งเดือนนับแต่วันอ่านหรือถือว่าได้อ่านคำพิพากษาหรือคำสั่งนั้นให้คู่ความฝ่ายที่อุทธรณ์ฟัง และกรณีที่จำเลยซึ่งไม่ได้ถูกคุมขังเป็นผู้อุทธรณ์จำเลยต้องแสดงตนต่อเจ้าพนักงานศาลในขณะยื่นอุทธรณ์ มิฉะนั้นให้ศาลอุทธรณ์แผนกคดีทุจริตและประพฤติมิชอบมีคำสั่งไม่รับอุทธรณ์ (มาตรา ๓๘,๓๙,๔๐)

.....

หัวข้อวิชา กฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง

วันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐ เวลา ๐๙.๐๐ – ๑๒.๐๐ น.

วิทยากร นายสมชัย วัฒนการุณ ตุลาการศาลปกครองสูงสุด

สรุปสาระสำคัญกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง

เนื่องจากวิชานี้มีเนื้อหาสาระสำคัญเกี่ยวข้องในการทำงานในส่วนที่มีใช้การพิจารณาคดี อีกทั้งสายงานนิติกรมิได้ปฏิบัติหน้าที่เฉพาะในงานที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาคดี แต่มีงานด้านที่มีฐานะถือว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งถือว่าเป็นฝ่ายปกครองที่มีหน้าที่โดยทั่วไป โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การออกคำสั่ง อนุมัติ ให้ความเห็นชอบ ต่าง ๆ แต่ก่อนจะมีการออกคำสั่งทางปกครอง ยังมีกระบวนการในก่อนออกคำสั่ง หรือเรียกว่า การพิจารณาทางปกครอง

ตัวอย่างที่ ๑ การขอเบิกค่าเช่าบ้าน กระบวนการในการเริ่มต้นจะต้องมีการแนบเอกสาร การแต่งตั้งคณะกรรมการ ขั้นตอนการตรวจสอบสิทธิผู้มีสิทธิเบิก ซึ่งเป็นการบวนการก่อนที่จะเสนอผู้มีอำนาจอนุมัติ

ตัวอย่างที่ ๒ การลงโทษทางวินัย ผลของกระบวนการดังกล่าว คือ มีคำสั่งให้ลงโทษทางวินัย แต่มีขั้นตอนก่อนการออกคำสั่ง เช่น มีการตั้งคณะกรรมการในการสอบข้อเท็จจริง และคณะกรรมการดำเนินการทางวินัย เข้ามาพิจารณาถึงข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นและกำหนดโทษทางวินัย

สถานะของพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง

๑. เป็นกฎหมายกลางหรือกฎหมายทั่วไปที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการทาง

ปกครอง โดยลักษณะหากเปรียบกับกฎหมายอาญา เทียบได้กับกฎหมายอาญาภาคทั่วไป

๒. หากเป็นกรณีที่มีกฎหมายเฉพาะแล้ว กฎหมายเฉพาะดังกล่าวจะต้องมีหลักเกณฑ์ที่จะต้องมีความเป็นธรรมที่ไม่ต่ำกว่าพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง หากต่ำกว่าจะใช้บังคับไม่ได้ เช่น ระเบียบข้าราชการพลเรือน ในหมวดเรื่องการสอบสวนทางวินัย ซึ่งก่อนที่มีพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองบังคับใช้จะกำหนดการเรียกข้าราชการมาสอบสวนจะต้องเรียกผู้นั้นเพียงผู้เดียว แต่พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองจะกำหนดให้นอกจากบุคคลใดที่เป็นคู่กรณี คู่กรณีมีสิทธิที่จะนำที่ปรึกษากฎหมายหรือทนายความเข้าร่วมรับฟังและร่วมปรึกษาได้ ซึ่งเห็นได้ว่า ระเบียบข้าราชการพลเรือนข้อนี้ขัดต่อพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง

คำสั่งทางปกครองคืออะไร

๑. ต้องออกโดยเจ้าหน้าที่ เจ้าหน้าที่นั้นต้องกระทำในฐานะเป็นเจ้าหน้าที่ แต่ในบางกรณีรัฐมีการมอบหมายเอกชนให้กระทำในฐานะเป็นเจ้าหน้าที่ เช่น สภานายความมีอำนาจในการออก หรือเพิกถอนใบอนุญาตว่าความของทนายความ ซึ่งเป็นวิชาชีพที่รัฐมุ่งตรวจสอบแต่มอบหมายให้ดูแลเอง หรือการตรวจสภาพรถยนต์ที่มีอายุการใช้งานกว่า 7 ปี ซึ่งปัจจุบัน สถานตรวจสภาพรถเอกชน หรือ ตรอ ได้รับมอบอำนาจจากกรมการขนส่งทางบก ดำเนินการตรวจสภาพรถยนต์และออกหนังสือรับรองสภาพของการใช้งานของรถที่สามารถต่อทะเบียนได้

๒. ต้องมีกฎหมายให้อำนาจ เช่น การเบิกค่าเช่าบ้าน ซึ่งหากต่อมา กรมบัญชีกลางตรวจสอบแล้วไม่มีสิทธิเบิก มีการส่งหนังสือแจ้งขอเรียกเงินคืน หนังสือที่เรียกเงินคืนเป็นคำสั่งทางปกครอง หากหนังสือนั้นลงนามโดยผู้มีอำนาจหน้าที่ในการควบคุมตรวจสอบ

๓. คำสั่งต้องมีผลกระทบทสิทธิและหน้าที่ หมายความว่า มีหน้าที่ที่จะต้องทำ ตัวอย่าง การตั้งป้ายไม่ให้รถจักรยานยนต์วิ่งเลนนอก แล้วฟ้องว่า กรณีนี้เป็นการห้ามโดยมิชอบ ขัดต่อหลักความเสมอภาค ซึ่งศาลบอกว่ามิใช่คำสั่งทางปกครอง เพราะมีกฎหมายกำหนดไว้ชัดเจนแล้วว่า รถจักรยานยนต์ต้องวิ่งเลนซ้ายเสมอ เป็นการไม่กระทบทสิทธิใด ป้ายดังกล่าวเป็นเพียงแค่ป้ายเตือนบอกว่าจะอาจเป็นการฝ่าฝืนกฎหมายตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก

๔. ไม่รวมถึงกฎ ซึ่งกฎต้องใช้กับทุกคนและทุกกรณี ซึ่งต่างกับคำสั่งทางปกครองทั่วไป ซึ่งใช้เป็นการเฉพาะรายหรือเฉพาะกรณี

๕. เป็นคำสั่งที่ออกสู่ภายนอก ซึ่งตรงกันข้ามกับมาตรการภายใน เช่น คำสั่งที่ให้เข้ามารับการอบรมหลักสูตร นิติกระระดับกลาง

เจ้าหน้าที่ ความหมายตามมาตรา ๕

๑. ต้องมีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย คือกฎหมายบัญญัติให้อำนาจหน้าที่ มิเช่นนั้นจะมีขอบด้วยกฎหมาย ตัวอย่างเช่น การปฏิบัติราชการแทน และรักษาราชการแทน

การรักษาราชการแทน จะเป็นในลักษณะที่คนที่มีอำนาจไม่อยู่หรืออยู่แต่ไม่อาจปฏิบัติราชการได้ จึงได้มอบหมายอำนาจให้ทำหน้าที่แทน ซึ่งที่จะพบส่วนใหญ่จะเป็นไปในลักษณะตามลำดับอาวุโส ภายใต้หลักการที่ว่า การปฏิบัติราชการหรือการบริการสาธารณะจำเป็นต้องต่อเนื่องจะหยุดชะงักไม่ได้ จึงต้องมีการรักษาราชการแทน

การปฏิบัติราชการแทน มีลักษณะเป็นการมอบหมายอำนาจหน้าที่ เทียบได้กับลักษณะทางแพ่ง คือตัวการตัวแทน แต่จะมีความแตกต่างตรงที่ผู้มอบอำนาจจะต้องมีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายจึงจะมอบอำนาจได้ และการมอบหมายนั้นจะต้องทำเป็นลายลักษณ์อักษร สำหรับผู้รับมอบอำนาจจะมีขอบเขตของอำนาจเฉพาะตามที่หนังสือมอบอำนาจแทนเท่านั้น

๒. การทำตามหน้าที่ที่ต้องชอบด้วยกฎหมาย ยกตัวอย่างการทำหน้าที่ที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย เช่น กรณีที่สำนักงานปฏิรูปที่ดินเพื่อการเกษตรนำที่ดินไปให้เช่าเพื่อกิจการด้านพลังงาน เป็นการทำหน้าที่ที่ขัดกับภาระหน้าที่ตามกฎหมายที่มีหน้าที่เพียงการจัดสรรที่ดินเพื่อการเกษตรเท่านั้น

นอกจากนี้ยังมีลักษณะที่เจ้าหน้าที่ไม่สามารถพิจารณาทางปกครองได้ จะเป็นไปตามมาตรา ๑๓ ของพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง ซึ่งเป็นข้อกำหนดที่โยงไปเกี่ยวกับมาตรา ๑๖ ซึ่งเป็นเหตุอื่นที่นอกเหนือไปจากมาตรา ๑๓ คือมีสภาพร้ายแรงที่อาจทำการพิจารณาทางปกครองไม่เป็นกลาง เช่น เป็นต้นเป็นคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงและเป็นคณะกรรมการสอบสวนทางวินัยในเรื่องเดียวกัน

และเมื่อมีการพิจารณาทางปกครอง อาจกระทบสิทธิของคู่กรณี ถ้าไม่เปิดโอกาสให้คู่กรณีได้ทราบถึงข้อเท็จจริงอย่างเพียงพอและมีโอกาสโต้แย้งและแสดงพยานหลักฐานของตน ตามมาตรา 30

การพิจารณาทางปกครองยังมีการพิจารณาในรูปของคณะกรรมการ หลักการเบื้องต้นอย่างน้อยควรต้องมีไม่น้อยกว่า 3 คน ผลการพิจารณาจะออกมาเป็นมติ แต่สำหรับมติเวียน คือมติที่ไม่มีการประชุม เป็นมติที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย แต่การรับรองรายงานเป็นเพียงการตรวจรายงานการประชุมเท่านั้น และการพิจารณาของคณะกรรมการต้องมีอย่างน้อยกึ่งหนึ่งจึงจะครบองค์

การเพิกถอนคำสั่งทางปกครอง

คำสั่งทางปกครอง เมื่อออกมาแล้วสามารถที่จะแก้ไขหรือเพิกถอนได้

- สามารถเพิกถอนเอง
- ผู้รับคำสั่งทางปกครองสามารถอุทธรณ์คำสั่ง โดยให้ผู้มีอำนาจเพิกถอน
- การขอให้พิจารณาคดีใหม่

.....

หัวข้อวิชา : หลักการดำเนินคดีและการบังคับคดีปกครองชั้นสูง

วันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐ เวลา ๑๓.๐๐ – ๑๖.๐๐ นาฬิกา

วิทยากร : นายสมรรถชัย วิชาลาภรณ์ ตุลาการศาลปกครอง

การแบ่งระบบศาล

๑ ศาลรัฐธรรมนูญ

๒ ศาลยุติธรรม

๓ ศาลปกครอง มีองค์คณะ ๓ คน ศาลปกครองสูงสุด ๕ คน โดยมีตุลาการแฉ่งคดี ๑ คน นอกจากองค์คณะ

๔ ศาลทหาร

ศาลปกครอง มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีปกครอง อันเนื่องจากการใช้อำนาจทางปกครองตามกฎหมายหรือเนื่องจากการดำเนินกิจการทางการปกครอง ทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติให้มีศาลปกครองสูงสุดและศาลปกครองชั้นต้น

ศาลปกครอง เป็นศาลที่ใช้ระบบไต่สวน โดยมีการกล่าวหา โดยผู้พิพากษาสามารถหาข้อเท็จจริงได้เองโดยที่คู่กรณีไม่ต้องกล่าวอ้าง ผู้พิพากษาศาลปกครองสามารถที่จะไปสืบหาข้อเท็จจริงได้เอง ซึ่งทำให้การพิจารณาคดีของศาลปกครองนั้นมีการแพ้นะด้วยเทคนิคน้อยมาก แต่จะแพ้นะด้วยข้อเท็จจริงเสียส่วนใหญ่

ในการพิจารณาพิพากษาคดีศาลปกครองเป็นระบบไต่สวน โดยรูปแบบที่เหมือนกับศาลยุติธรรมคือ

๑ เน้นความยุติธรรมเหมือนกัน

๒ การแสวงหาข้อเท็จจริง โดยระบบศาลยุติธรรม คือการสืบพยาน ส่วนศาลปกครอง คือการไต่สวน

๓ เปิดโอกาสให้ทั้งสองฝ่ายโต้แย้งได้อย่างเต็มที่ เอกสารที่จะนำมานั้นต้องให้คู่กรณีได้โต้แย้งและคัดค้านได้อย่างเต็มที่

ถ้ามีการพิจารณาพิพากษาคดีโดยที่คู่กรณีไม่ได้โต้แย้งเอกสาร ศาลจะมีการอำนาจสั่งให้มีการดำเนินกระบวนการพิจารณาใหม่ได้ หากพบการดำเนินกระบวนการพิจารณานั้นไม่ถูกต้อง

มาตรา ๙ อำนาจของศาลปกครอง

ศาลปกครองมีอำนาจพิจารณาพิพากษาหรือมีคำสั่งในเรื่อง

(๑) คดีพิพาทเกี่ยวกับการที่หน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำการโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ไม่ว่าจะเป็นการออกกฎ คำสั่ง หรือกระทำการอื่นใด เนื่องจากการ

กระทำโดยไม่มีอำนาจหรือนอกเหนืออำนาจหน้าที่ หรือไม่ถูกต้องตามกฎหมาย หรือโดยไม่ถูกต้องตามรูปแบบขั้นตอน หรือโดยไม่สุจริต หรือมีลักษณะเป็นการเลือกปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม หรือเป็นลักษณะเป็นการสร้างขั้นตอนโดยไม่จำเป็นหรือสร้างภาระให้เกิดกับประชาชนเกินสมควร หรือเป็นการใช้ดุลพินิจโดยมิชอบ

(๒) คดีพิพาทเกี่ยวกับการที่หน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติหรือปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวเกินสมควร

(๓) คดีพิพาทเกี่ยวกับการกระทำละเมิดหรือความรับผิดอย่างอื่นของหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐอันเกิดจากการใช้อำนาจตามกฎหมาย หรือจากกฎ คำสั่งทางปกครอง หรือคำสั่งอื่น หรือจากการละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติหรือปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวล่าช้าเกินสมควร

(๔) คดีพิพาทเกี่ยวกับสัญญาทางปกครอง

(๕) คดีที่กฎหมายกำหนดให้หน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐฟ้องคดีต่อศาลเพื่อบังคับให้บุคคลต้องกระทำหรือละเว้นกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใด

(๖) คดีพิพาทเกี่ยวกับเรื่องที่กฎหมายกำหนดให้อยู่ในเขตอำนาจศาลปกครอง

เรื่องดังต่อไปนี้ไม่อยู่ในเขตอำนาจของศาลปกครอง

(๑) การดำเนินการเกี่ยวกับวินัยทหาร

(๒) การดำเนินการของคณะกรรมการตุลาการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ

(๓) คดีที่อยู่ในอำนาจศาลเยาวชนและครอบครัว ศาลแรงงาน ศาลภาษีอากร ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ ศาลล้มละลาย หรือศาลชำนาญพิเศษ อื่น

แม้ไม่ได้มีอำนาจพิจารณาคดีทางปกครอง แต่ก็ต้องขึ้นศาลปกครอง เช่น คำสั่งของสภานายความเกี่ยวกับการพิจารณาใบอนุญาตว่าความ การเพิกถอนใบอนุญาต และการคำสั่งของแพทย์สภาเกี่ยวกับการเพิกถอนใบอนุญาต แม้ไม่ได้เป็นกระทรวง ทบวง หรือกรม แต่สามารถที่จะฟ้องศาลปกครองได้

องค์ประกอบที่จะฟ้องศาลปกครองได้

๑ ผู้ฟ้อง หรือผู้ถูกฟ้อง ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งต้องเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ จะต้องเป็นข้าราชการ พนักงาน ลูกจ้าง คณะบุคคลหรือผู้ที่ปฏิบัติงานในหน่วยงานทางปกครอง หรือเป็นคณะกรรมการวินิจฉัยข้อพิพาท คณะกรรมการหรือบุคคลซึ่งมีกฎหมายให้อำนาจในการออกกฎ คำสั่ง หรือมติใดๆ ที่มีผลกระทบต่อบุคคลและบุคคลที่อยู่ในบังคับบัญชาหรือในกำกับดูแลของหน่วยงานทางปกครอง หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ ตามข้างต้น

๒ ต้องกระทำการที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย เช่น การปักแนวเขตที่จะขึ้นโรงไฟฟ้า หรือสะพานลอย แม้จะปักในที่หลวง แต่เจ้าของที่ดินที่ถูกขวางจนไม่สามารถที่จะเข้าออกที่ดินของตนเองได้ โดยถูกกระหนาบสิทธิด้วยอย่างรุนแรง สามารถที่จะฟ้องศาลปกครองได้

คณะกรรมการที่ถูกแต่งตั้งพิจารณาเรื่องอะไร แต่ถ้าปรากฏภายหลังว่าการตั้งกรรมการรายนั้นไม่ถูกต้อง จะต้องดูว่าการที่กรรมการที่ขาดคุณสมบัตินั้นกระทำไปเป็นสาระสำคัญหรือไม่ ถ้าหากเป็นสาระสำคัญสามารถที่จะเพิกถอนคำสั่งนั้นได้

การสอบสวนวินัย หรือสอบสวนข้อเท็จจริงไม่เสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนด ล่วงเลยเวลาที่กำหนด ถ้าหากการสอบสวนนั้นไม่ใช่เป็นเรื่องที่เป็นสาระสำคัญ สามารถที่จะขยายเวลาได้ แต่หากเป็นการล่วงเลยเวลาเนื่องจากคณะกรรมการนั้นต้องการประวิง เจตนาทำให้ล่าช้า ทำให้พยานตาย เป็นการตั้งใจล่วงเวลาเช่นนี้ สามารถเพิกถอนคำสั่งนั้นได้

ศาลปกครองเมื่อได้พิพากษาแล้ว จะต้องจัดทำคำสั่งตามมาตรา ๗๒

ในการเพิกถอนกฎหรือคำสั่งหรือสั่งห้ามการกระทำทั้งหมดหรือแต่บางส่วน ตามมาตรา ๙ วรรค ๑ เช่นคำสั่งทางปกครองเรียกใช้เงิน เป็นกรรมการตรวจรับ การส่งของผิดสเปก จำนวนไม่ครบ ขนาดไม่ถูกต้อง โดยศาลปกครองจะดูว่าความเสียหายเท่าไร จึงจะพิพากษาให้ค่าเสียหายเท่าไรนั้น หรือจะมีผลย้อนหลังหรือมีผลในอนาคตถึงขนาดใดก็ได้ ตามมาตรา ๗๒ วรรค ๒ ศาลปกครองมีอำนาจกำหนดว่าจะให้มีผลย้อนหลังหรือไม่ย้อนหลังหรือมีผลไปในอนาคตถึงขนาดใดก็ได้ ทั้งนี้ตามความเป็นธรรมแห่งกรณี

คำพิพากษาของศาลปกครองที่เพิกถอนกฎ ต้องส่งคำสั่งโดยศาลปกครองต้องส่งคำพิพากษา โดยส่งไปยังที่ที่มีอำนาจเพิกถอนกฎหมาย เช่น ส่งไปสำนักกฤษฎีกา เป็นต้น ตามมาตรา ๗๒ วรรค ๓ ในกรณีที่ศาลปกครองมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้เพิกถอนกฎ ให้มีการประกาศผลแห่งคำพิพากษาดังกล่าวในราชกิจจานุเบกษา และให้มีประกาศดังกล่าวมีผลเป็นการเพิกถอนกฎนั้น

มาตรา ๗๒ ในการพิพากษาคดี ศาลปกครองมีอำนาจกำหนดคำสั่งอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้

- (๑) คำสั่งให้เพิกถอนกฎหรือคำสั่งหรือสั่งห้ามการกระทำทั้งหมดหรือบางส่วน ในกรณีที่มีการฟ้องว่าหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่รัฐกระทำการโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง(๑)
- (๒) สั่งหัวหน้าหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องปฏิบัติตามหน้าที่ภายในเวลาที่ศาลปกครองกำหนด ในกรณีที่มีการฟ้องว่าหน่วยงานทางปกครอง หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐละเลยต่อหน้าที่หรือปฏิบัติหน้าที่ล่าช้าเกินสมควร
- (๓) สั่งให้ใช้เงินหรือส่งมอบทรัพย์สินหรือให้กระทำการหรืองดเว้นกระทำการโดยจะกำหนดระยะเวลาและเงื่อนไขอื่น ๆ ไว้ด้วยก็ได้ ในกรณีที่มีการฟ้องเกี่ยวกับการกระทำละเมิดหรือความรับผิดของหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือการฟ้องเกี่ยวกับสัญญาทางปกครอง
- (๔) สั่งให้ถือปฏิบัติต่อสิทธิหรือหน้าที่ของบุคคลที่เกี่ยวข้องในกรณีที่มีการฟ้องให้ศาลมีคำพิพากษาแสดงความเป็นอยู่ของสิทธิหรือหน้าที่นั้น

(๕)สั่งให้บุคคลกระทำหรือละเว้นกระทำอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อให้เป็นไปตามกฎหมาย

ในการที่มีคำสั่งปฏิบัติตามวรรคหนึ่ง(๑) ศาลปกครองมีอำนาจกำหนดว่าจะให้มีผลย้อนหลังหรือไม่ย้อนหลังหรือมีผลไปในอนาคตถึงขณะใดขณะหนึ่งได้ หรือจะกำหนดให้มีเงื่อนไขอย่างใดก็ได้ ทั้งนี้ตามความเป็นธรรมแห่งกรณี

ในกรณีที่ศาลปกครองมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้เพิกถอนกฎ ให้มีการประกาศผลแห่งคำพิพากษาดังกล่าวในราชกิจจานุเบกษา และให้ประกาศดังกล่าวมีผลเป็นการเพิกถอนกฎนั้น

.....

หัวข้อวิชา กฎหมายระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานนิติกร

วันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐ เวลา ๙.๐๐ - ๑๒.๐๐ นาฬิกา

วิทยากร นางสาวณัฐนันท์ คุณเงิน ผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมงานตุลาการ

ขอบเขตเนื้อหาวิชา

๑. เหตุที่มีการร่างกฎหมายระเบียบประกาศข้อบังคับการเขียนหลักการและเหตุผล
๒. เทคนิคการเขียนเอกสารเกี่ยวกับคดี
๓. หลักการใช้กฎหมาย

การตีความกฎหมายต้องรู้หลักการและเหตุผลในการร่างกฎหมาย

ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๙

หมวด ๑๐ ศาล มาตรา ๑๘๙ การจัดตั้งศาลให้ตราพระราชบัญญัติเช่นการตราพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงโดยมีเหตุผลในการจัดตั้งคือ

๑. ประเภทคดีแพ่งและคดีอาญาที่จะขึ้นสู่ศาล
๒. ที่ตั้งศาลหากเป็นศาลแขวงที่ตั้งในตัวอำเภอก็จะแบ่งเขตอำนาจกับศาลจังหวัดโดยจะไม่มีอำนาจพิจารณาครอบคลุมทั้งจังหวัด
๓. เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชน
๔. จะไม่เกิดข้อยุ่งยากในการร่างกฎหมายจัดตั้งศาลในแต่ละแห่ง

ศาลยุติธรรมจะอยู่ในส่วนที่ ๒

มาตรา ๑๘๔ หลักการคือถ้าไม่มีกฎหมายกำหนดว่าคดีนั้นอยู่ในอำนาจของศาลใดให้นำคดีนั้นไปสู่ศาลยุติธรรม

มาตรา ๑๘๕ ให้มีแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองในศาลฎีกาแต่ถูกวิพากษ์วิจารณ์จากสังคมว่าการพิจารณาคดีแบบอยู่ในชั้นเดียวจบซึ่งขัดกับหลักการพิจารณาของศาลอื่น

โดยมีองค์คณะผู้พิพากษาไม่น้อยกว่า ๕ ท่านแต่ไม่เกิน ๙ ท่าน ตามวรรคสี่ จึงได้บัญญัติให้อุทธรณ์คำพิพากษาต่อที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาภายใน ๓๐ วันนับแต่วันที่คำพิพากษา

พระธรรมนูญศาลยุติธรรม

ประเด็นสำคัญคืออำนาจของผู้บริหารศาลฎีกาตามมาตรา ๕ โดยประธานศาลฎีกามีอำนาจในการให้คำแนะนำแก่ผู้พิพากษาให้ปฏิบัติตามระเบียบวิธีการต่างๆที่กำหนดขึ้นโดยกฎหมายหรือโดยประการอื่นให้เป็นไปโดยถูกต้อง

มาตรา ๕ มาจากการแก้ไขเพิ่มเติมโดย พ.ร.บ.แก้ไขเพิ่มเติมพระธรรมนูญศาลยุติธรรม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ.๒๕๕๑ ส่งผลให้เกิดคำแนะนำของประธานศาลฎีกามีจำนวนหลายฉบับโดย

ประธานศาลฎีกาออกคำแนะนำเพื่อให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้รับรู้ถึงแนวคิดหรือเจตนารมณ์ของประธานศาลฎีกาในเรื่องนั้นๆ

๑. มีทั้งที่ไม่ได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

๒. ได้มีการประกาศในราชกิจจานุเบกษาจำนวน ๖ ฉบับ

ตัวอย่างที่ชัดเจน คือ คำแนะนำเกี่ยวกับการปฏิบัติงานคดีในสำนักงานอธิบดีผู้พิพากษาภาคไม่เป็นระเบียบแต่เป็นคำแนะนำที่ควรปฏิบัติ ถ้าหากเป็นคำแนะนำที่เกี่ยวกับการพิจารณาคดีจะต้องปฏิบัติตามคำแนะนำคำแนะนำบางข้ออาจจะมีสถานะแค่ควรปฏิบัติแต่บางข้อหรือบางเรื่องมีสถานะต้องปฏิบัติ

ส่วนคำแนะนำที่สำคัญที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

เกี่ยวกับการดำเนินคดีสิ่งแวดล้อมซึ่งเป็นคดีที่อยู่ในอำนาจศาลยุติธรรมและอยู่ในอำนาจศาลปกครอง

จุดแบ่งเขตอำนาจของศาล

- ฟ้องคดีต่อศาลปกครองเมื่อคู่คดีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเป็นรัฐหรือหน่วยงานของรัฐและเป็นการโต้แย้งคำสั่งทางปกครอง

- ฟ้องคดีต่อศาลยุติธรรม คือ เป็นคดีที่อยู่ในอำนาจของศาลแพ่ง

เหตุผลการประกาศในราชกิจจานุเบกษา

- เป็นคดีที่มีผลกระทบต่อบุคคลภายนอก

- ก่อให้เกิดผลกระทบในวงกว้าง

- เพื่อให้เกิดความเข้าใจในแนวทางการปฏิบัติได้ตรงกันถึงแม้จะไม่ถือว่าเป็นกฎหมายแต่ถือว่าเป็นเรื่องที่สำคัญที่จะต้องมีการกำหนดแนวปฏิบัติไปในทางเดียวกันและมีความเข้าใจตรงกัน

การพิจารณาคดีของศาลเยาวชนและครอบครัว

ตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๓ มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ ๒๓ พฤษภาคม ๒๕๕๔

ถือว่าเป็นเรื่องใหม่กระบวนการพิจารณาคดีแตกต่างจากศาลจังหวัด มีความยุ่งยากซับซ้อนหลายขั้นตอนมีการใช้มาตรการพิเศษแทนการพิพากษาคดีอาญาโดยมีนักจิตวิทยามาดำเนินการ

- มาตรการพิเศษทางอาญา คือ การไม่ลงโทษทางอาญาโดยมีการนำวิธีการ แก้ไข บำบัดฟื้นฟู มาใช้กับเด็กและเยาวชนหรือในการไกล่เกลี่ยคดีครอบครัว

- มีการกำหนดรูปแบบและวิธีการไว้เป็นการเฉพาะหรืออาจจะเรียกได้ว่าเป็น “การไกล่เกลี่ยเชิงบังคับ”

โดยใช้ชื่อศูนย์ไกล่เกลี่ยว่า “ศูนย์ประนีประนอมคดีครอบครัว” มีระเบียบและวิธีการปฏิบัติเป็นการเฉพาะโดยไม่ใช้ตามข้อกำหนดของประธานศาลฎีกาว่าด้วยการไกล่เกลี่ย พ.ศ. ๒๕๕๔ เช่น ข้อบังคับของประธานศาลฎีกาพื้นความรู้หลักเกณฑ์และวิธีการจดทะเบียนและลบชื่อออกจากทะเบียนผู้ประนีประนอมคดีครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๕

ส่วนการเบิกจ่ายค่าป่วยการก็จะเป็นระเบียบเกี่ยวกับการเงินออกโดย ก.บ.ศ. เป็นระเบียบ ก.บ.ศ. ว่าด้วยการของผู้ประนีประนอมคดีครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๕

การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในศาลจังหวัดศาลแขวงหรือศาลอื่นโดยทั่วไปก็จะให้ข้อกำหนดของ ประธานศาลฎีกาว่าด้วยการไกล่เกลี่ย พ.ศ. ๒๕๕๔ เป็นหลัก

- หากระเบียบประกาศข้อบังคับหรือคำสั่งอื่นใดที่ใช้ก่อนแล้วก็ให้ใช้บังคับได้เท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับข้อกำหนด

- ให้ปฏิบัติตามข้อกำหนดที่เป็นหลักตามข้อ ๓

การไกล่เกลี่ยจะไม่เกิดปัญหาขึ้นกับการไกล่เกลี่ยคดีแพ่ง แต่จะเกิดปัญหาในการไกล่เกลี่ย คดีอาญาเพราะหากดูค่านิยมของคำว่า “คดี” จะเห็นว่าเป็นค่านิยมที่แตกต่างกัน

- ตามข้อกำหนดของประธานศาลฎีกาให้ความหมายว่า “กระบวนการพิจารณานับตั้งแต่เสนอคำฟ้องต่อศาล”

- ตามระเบียบ ก.บ.ศ. “คดี” หมายความว่าคดีอื่นใดที่อาจร้งข้อพิพาทได้ด้วยการตกลงกัน

เป็นการเปิดช่องให้มีการนำคดีอาญาที่มีผู้เสียหายนอกเหนือไปจากคดีอาญาที่กฎหมายบัญญัติเป็นความผิดอันยอมความได้โดยอาศัยการอ้างอิงตาม ป.วิ. อาญา มาตรา ๑๕ ไปใช้ ป.วิ. แพ่ง มาตรา ๒๐ วรรคสาม และใช้ข้อกำหนดของประธานศาลฎีกาควบคู่กันไปจึงเห็นได้ว่าการไกล่เกลี่ยคดีอาญาไม่มีหลักกฎหมายที่ให้มีการไกล่เกลี่ยได้เหมือนกับคดีแพ่งที่ได้บัญญัติไว้ตาม ป.วิ. แพ่ง มาตรา ๒๐ ทวิวรรคสาม ก่อให้เกิดการร่างระเบียบของ ก.บ.ศ. ว่าด้วยการไกล่เกลี่ยคดีอาญา

- ตาม ป.วิ. อาญา มาตรา ๑๕ ยึดโยงมาใช้ ป.วิ.แพ่ง มาตรา ๒๐ ทวิวรรคสาม ออกเป็นระเบียบ ก.บ.ศ. เป็นแนวปฏิบัติในการไกล่เกลี่ยคดีอาญาเป็นการเฉพาะ

- จะไปใช้แนวทางในการกลับไปแก้ระเบียบ ก.บ.ศ. เพราะมีการขัดกันในการปฏิบัติตามระบบงานในปัจจุบันเป็นจำนวนมาก

- ในวันประกาศใช้ระเบียบ ก.บ.ศ.ฉบับใหม่ ต้องยกเลิกระเบียบเก่าปี พ.ศ. ๒๕๔๔ โดยทันทีในวันเดียวกัน

- มีการกำหนดคดีอาญาที่จะไกล่เกลี่ยชัดเจนโดยไม่รวมคดีอาญาที่เรียกร้องค่าสินไหมด้วย

- เน้นการยึดโยงอ้างอิงหาระเบียบไม่ได้กำหนดไว้เป็นการเฉพาะให้นำข้อกำหนดของประธานศาลฎีกามาบังคับใช้

หลักการและเหตุผลที่กล่าวมานี้ยังอยู่ในขั้นตอนของการเสนอร่างระเบียบ ก.บ.ศ.ฉบับใหม่ เมื่อ ก.บ.ศ. ยังไม่ยกเลิกระเบียบ ก.บ.ศ.ฉบับปี พ.ศ.๒๕๔๔ ก็ยังคงมีผลใช้บังคับและเป็นการยืนยันอำนาจของ ก.บ.ศ. ในการออกระเบียบการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท

.....

หัวข้อวิชา ธรรมาภิบาลในการบริหารภาครัฐ

วันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐ เวลา ๑๓.๐๐ - ๑๖.๐๐ นาฬิกา

วิทยากร นางวิภาดา ตรีตระการ สำนักงาน ก.พ.ร.

กรอบความคิดเบื้องต้นของธรรมาภิบาล (Good Governance)

การบริหารงานภาครัฐแนวใหม่ (New Public Management) ประกอบด้วยแนวคิดในเรื่องประชาธิปไตย (Democracy) ศาสตราจารย์ ดร.บวรศักดิ์ อุวรรณโณ อธิบายว่า “ธรรมาภิบาล เกิดจากคำว่า “ธรรม” บวกกับ “อภิบาล” (การรักษายิ่งธรรม) มาจากคำภาษาอังกฤษว่า Good Governance โดยคำว่า Governance (การอภิบาล) คือ วิธีการใช้อำนาจเพื่อบริหารทรัพยากรขององค์การ

Good Governance (ธรรม+อภิบาล = ธรรมาภิบาล) เป็นวิธีการที่ดีในการใช้อำนาจเพื่อบริหารจัดการทรัพยากรขององค์การ

ความเป็นมาของธรรมาภิบาลในต่างประเทศ

จากความล้มเหลวของระบบการบริหารจัดการต่างๆ ของภาครัฐ และภาคเอกชน ทั้งในระดับหน่วยงานและระดับประเทศทำให้เกิดภาวะวิกฤตเศรษฐกิจ และสังคม

Good Governance ถูกอ้างอิงครั้งแรกในรายงานของธนาคารโลก (world Bank) เมื่อ ค.ศ.1989 (พ.ศ.2532) เรื่อง “Sub-Sahara ffrica from crisist Sustainble Growth” กล่าวถึงความสำคัญเกี่ยวกับหลัก Good Governance และการฟื้นฟูเศรษฐกิจจากนั้นมาหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งในระดับนานาชาติ และระดับประเทศได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับหลัก Good Governance และนำหลัก Good Governance มาใช้ในองค์กร เช่น องค์กรพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UNDP) องค์กรเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (OECD) คณะกรรมาธิการเศรษฐกิจและสังคมสำหรับเอเชียแปซิฟิกแห่งสหประชาชาติ (UNESCAP)

หลักธรรมาภิบาลของธนาคารโลก (World Bank) มี ๖ องค์ประกอบ คือ

- คุณภาพของมาตรการควบคุม (Regulatory Quality)
- นิติธรรม (Rule of law)
- การควบคุมปัญหาทุจริต ประพฤติมิชอบ (Control of Corruption)
- การมีสิทธิมีเสียงของประชาชน และภาระรับผิดชอบ (Voice and Accountability)
- ความมีเสถียรภาพทางการเมือง และปราศจากความรุนแรง (Political Stability Absence of Violence)

- ประสิทธิภาพของรัฐบาล (Government Effectiveness)

หลักธรรมาภิบาล (Good Governance) ในประเทศ

จากวิกฤติเศรษฐกิจของประเทศไทยที่เกิดขึ้นในปี พ.ศ.๒๕๔๐ ส่งผลกระทบต่อทุกภาคส่วนของสังคม สาเหตุสำคัญเกิดจากการบริหารจัดการในระดับประเทศ และระดับองค์กร ทั้งในภาครัฐและเอกชนมีความบกพร่อง และขาดประสิทธิภาพ รวมถึงการกระทำผิด ททุจริต และขาดจริยธรรม

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย จึงให้ความสำคัญเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (Good Governance) ทั้งภาครัฐ และเอกชน โดยได้บัญญัติกฎหมายที่เกี่ยวข้องดังนี้

- ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคม ที่ดี พ.ศ.๒๕๔๒ (ปัจจุบันยกเลิกแล้ว)
- พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๕
- พระราชกฤษฎีกาว่าหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ.๒๕๔๖
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.๒๕๕๐

หลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ประกอบด้วย ๑๐ หลัก ได้แก่ หลักการตอบสนอง (Responsiveness) หลักประสิทธิผล (Effectiveness) หลักประสิทธิภาพ/คุ้มค่า (Efficiency/Value for money) หลักความเสมอภาค (Equity) หลักมุ่งเน้นฉันทามติ (Consensus Oriented) หลักการตรวจสอบได้/มีภาระรับผิดชอบ (Accountability) หลักเปิดเผย/โปร่งใส (Transparency) หลักการกระจายอำนาจ (Decentralization) หลักการมีส่วนร่วม (Participation) และ หลักนิติธรรม (Rule of Law)

อย่างไรก็ตาม อ.ก.พ.ร. เกี่ยวกับการส่งเสริมการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ในการประชุมครั้งที่ ๓/๒๕๕๔ เมื่อวันที่ ๑๓ กันยายน ๒๕๕๔ ได้มีข้อสังเกตว่าหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ๑๐ หลักดังกล่าว เป็นหลักที่จำยาก จึงควรจัดกลุ่มใหม่ (Regroup) โดยรวมเรื่องที่เกี่ยวข้องไว้ด้วยกันเป็นหมวดหมู่ เพื่อให้เป็นหลักการที่ง่ายต่อความเข้าใจและการนำไปปฏิบัติ และให้นำเสนอต่อ ก.พ.ร. และ คณะรัฐมนตรี เพื่อประกาศใช้ต่อไป

สำนักงาน ก.พ.ร. จึงได้ศึกษาข้อมูลเพิ่มเติม และหารือในเบื้องต้นกับประธาน อ.ก.พ.ร. เกี่ยวกับการส่งเสริมการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (ศาสตราจารย์ ดร.วิษณุ เครืองาม) เพื่อนำมาประกอบการปรับปรุงหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ใหม่ ให้เข้าใจได้ง่าย

ขึ้น สะดวกต่อการจดจำและการนำไปปฏิบัติ รวมทั้งมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพบริบทของประเทศไทย โดยได้นำเอาประเด็นที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องรวมไว้ด้วยกันเป็นหมวดหมู่ นอกจากนี้ยังได้ให้ความสำคัญในเรื่องความรับผิดชอบทางการบริหาร โดยเพิ่มเติมในเรื่องการสร้างจิตสำนึกด้านคุณธรรมและจริยธรรม อันเป็นไปตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๒๗๙ ซึ่งได้กำหนดให้มีมาตรฐานทางจริยธรรมสำหรับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ข้าราชการ หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐแต่ละประเภทไว้ด้วย

จากผลการศึกษาดังกล่าว ทำให้ได้ **หลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (GG Framework)** ซึ่งประกอบด้วย **๔ หลักการสำคัญ** และ **๑๐ หลักการย่อย** ดังนี้

๑) การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ (New Public Management) ประกอบด้วยหลักประสิทธิภาพ (Efficiency) หลักประสิทธิผล (Effective) และหลักการตอบสนอง (Responsive)

๒) ค่านิยมประชาธิปไตย (Democratic Value) ประกอบด้วยหลักภาวะรับผิดชอบ/สามารถตรวจสอบได้ (Accountability) หลักความเปิดเผย/โปร่งใส (Transparency) หลักนิติธรรม (Rule of Law) และหลักความเสมอภาค (Equity)

๓) ประชาธิปไตย (Participatory State) ประกอบด้วยหลักการกระจายอำนาจ (Decentralization) และหลักการมีส่วนร่วม/การมุ่งเน้นฉันทามติ (Participation/Consensus Oriented)

๔) ความรับผิดชอบทางการบริหาร (Administrative Responsibility) ประกอบด้วยหลักคุณธรรม/จริยธรรม (Morality/Ethics)

ต่อมา คณะรัฐมนตรีในการประชุมเมื่อวันที่ ๒๔ เมษายน ๒๕๕๕ ได้มีมติเห็นชอบกับข้อเสนอแผนการส่งเสริมและพัฒนาระบบธรรมาภิบาลในภาคราชการ เพื่อการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีอย่างยั่งยืน ตามที่ สำนักงาน ก.พ.ร. เสนอ โดยที่หลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (GG Framework) เป็นส่วนหนึ่งในข้อเสนอแผนการส่งเสริมฯ ที่คณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบแล้ว

สำหรับความหมายของหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (GG Framework) ทั้ง ๔ หลักการสำคัญ และ ๑๐ หลักการย่อย มีดังนี้

๑) การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ (New Public Management) ประกอบด้วย

- ประสิทธิภาพ (Efficiency) หมายถึง ในการปฏิบัติราชการต้องใช้ทรัพยากรอย่างประหยัด เกิดผลผลิตภาพที่คุ้มค่าต่อการลงทุนและบังเกิดประโยชน์สูงสุดต่อส่วนรวม ทั้งนี้ ต้องมีการลดขั้นตอนและระยะเวลาในการปฏิบัติงานเพื่ออำนวยความสะดวก และลดภาระค่าใช้จ่าย ตลอดจนยกเลิกภารกิจที่ล้าสมัยและไม่มีความจำเป็น

- ประสิทธิภาพ (Effectiveness) หมายถึง ในการปฏิบัติราชการต้องมีวิสัยทัศน์เชิงยุทธศาสตร์ เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย ปฏิบัติหน้าที่ตามพันธกิจให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การ มีการวางแผนเป้าหมายการปฏิบัติงานที่ชัดเจน

และอยู่ในระดับที่ตอบสนองต่อความคาดหวังของประชาชน สร้างกระบวนการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบและมีมาตรฐาน มีการจัดการความเสี่ยงและมุ่งเน้นผลการปฏิบัติงานเป็นเลิศ รวมถึงมีการติดตามประเมินผลและพัฒนาปรับปรุงการปฏิบัติงานให้ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง

- การตอบสนอง (Responsiveness) หมายถึง ในการปฏิบัติราชการต้องสามารถให้บริการได้อย่างมีคุณภาพ สามารถดำเนินการแล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนด สร้างความเชื่อมั่นไว้วางใจ รวมถึงตอบสนองตามความคาดหวัง/ความต้องการของประชาชนผู้รับบริการ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีความหลากหลายและมีความแตกต่างกันได้อย่างเหมาะสม

2) ค่านิยมประชาธิปไตย (Democratic Value) ประกอบด้วย

- ภาระรับผิดชอบ/สามารถตรวจสอบได้ (Accountability) หมายถึง ในการปฏิบัติราชการต้องสามารถตอบคำถามและชี้แจงได้เมื่อมีข้อสงสัย รวมทั้งต้องมีการจัดวางระบบการรายงานความก้าวหน้าและผลสัมฤทธิ์ตามเป้า หมายถึง ที่กำหนดไว้ต่อสาธารณะเพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบและการให้คุณให้โทษ ตลอดจนมีการจัดเตรียมระบบการแก้ไขหรือบรรเทาปัญหาและผลกระทบใด ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้น

- เปิดเผย/โปร่งใส (Transparency) หมายถึง ในการปฏิบัติราชการต้องปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ตรงไปตรงมา รวมทั้งต้องมีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นและเชื่อถือได้ให้ประชาชนได้ รับทราบอย่างสม่ำเสมอ ตลอดจนวางระบบให้การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารดังกล่าวเป็นไปโดยง่าย

- หลักนิติธรรม (Rule of Law) หมายถึง ในการปฏิบัติราชการต้องใช้อำนาจของกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับในการปฏิบัติงานอย่างเคร่งครัด ด้วยความเป็นธรรม ไม่เลือกปฏิบัติ และคำนึงถึงสิทธิเสรีภาพของประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียฝ่ายต่าง ๆ

- ความเสมอภาค (Equity) หมายถึง ในการปฏิบัติราชการต้องให้บริการอย่างเท่าเทียมกัน ไม่มีการแบ่งแยกด้านชายหญิง ถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม และอื่น ๆ อีกทั้งยังต้องคำนึงถึงโอกาสความเท่าเทียมกันของการเข้าถึงบริการสาธารณะของ กลุ่มบุคคลผู้ด้อยโอกาสในสังคมด้วย

3) ประชาธิปไตย (Participatory State) ประกอบด้วย

- การมีส่วนร่วม/การพยายามแสวงหาฉันทามติ (Participation/Consensus Oriented) หมายถึง ในการปฏิบัติราชการต้องรับฟังความคิดเห็นของประชาชน รวมทั้งเปิดให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการรับรู้ เรียนรู้ ทำความเข้าใจ ร่วมแสดงทัศนะ ร่วมเสนอปัญหา/ประเด็นที่สำคัญที่เกี่ยวข้องร่วมคิดแก้ไขปัญหาร่วมในกระบวนการตัดสินใจและการดำเนินงานและร่วมตรวจสอบผลการปฏิบัติงาน ทั้งนี้ ต้องมีความพยายามในการแสวงหาฉันทามติหรือข้อตกลงร่วมกันระหว่างกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะกลุ่มที่ได้รับผลกระทบโดยตรงจะต้องไม่มีข้อคัดค้านที่หาข้อยุติไม่ได้ในประเด็นที่สำคัญ

● การกระจายอำนาจ (Decentralization) หมายถึง ในการปฏิบัติราชการควรมีการมอบอำนาจและกระจายความรับผิดชอบในการตัดสินใจและ การดำเนินการให้แก่ผู้ปฏิบัติงานในระดับต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม รวมทั้งมีการโอนถ่ายบทบาทและภารกิจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือภาค ส่วนอื่น ๆ ในสังคม

4) ความรับผิดชอบทางการบริหาร (Administrative Responsibility) ประกอบด้วย

● คุณธรรม/จริยธรรม (Morality/Ethics) หมายถึง ในการปฏิบัติราชการต้องมีจิตสำนึกความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็น ไปอย่างมีศีลธรรม คุณธรรม และตรงตามความคาดหวังของสังคม รวมทั้งยึดมั่นในค่านิยมหลักของมาตรฐานจริยธรรมสำหรับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐ ประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือน และจรรยาบรรณวิชาชีพ ตลอดจน คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของระบบราชการไทย 8 ประการ (I AM READY) ได้แก่

- I - Integrity ซื่อสัตย์และกล้ายืนหยัดในสิ่งที่ถูกต้อง
- A - Activeness ทำงานเชิงรุก คิดเชิงบวกและมีจิตบริการ
- M - Morality มีศีลธรรม คุณธรรมและจริยธรรม
- R - Responsiveness คำนึงถึงประโยชน์สุขของประชาชนเป็นที่ตั้ง
- E - Efficiency มุ่งเน้นประสิทธิภาพ
- A - Accountability ตรวจสอบได้
- D - Democracy ยึดมั่นในหลักประชาธิปไตย
- Y - Yield มุ่งผลสัมฤทธิ์

.....